

Jaar **2011**
Afdeling *
Nummer *
Publicatiedatum *

Onderwerp

Initiatiefvoorstel van het raadslid Toonk (VVD) inzake hoogbegaafde leerlingen
"Bijzonder talent verdient bijzondere aandacht".

Aan de Gemeenteraad

Het reguliere basisonderwijs in Amsterdam en de (politieke) aandacht van het gemeentebestuur is vooral gericht op de gemiddelde leerlingen en op leerlingen die moeite hebben om mee te komen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het terugdringen van de gang naar het speciaal basis onderwijs en projecten als 'Weer samen naar school'. Projecten die erop gericht zijn om ervoor te zorgen dat kinderen gepast onderwijs krijgen.

Een ander programma is 'Passend Onderwijs'. 'Passend Onderwijs' staat voor maatwerk in het onderwijs zodat elk kind en iedere jongere onderwijs krijgt dat aansluit bij zijn of haar mogelijkheden en talenten.¹ Uit recent onderzoek van het Centraal Planbureau is gebleken dat in het basisonderwijs de prestaties van de beste leerlingen ver achterblijven bij veel andere landen². Voor kinderen met bovengemiddeld veel capaciteiten is uitdagend onderwijs van groot belang. Deze groep valt in Amsterdam nog te vaak buiten de boot, terwijl deze leerlingen net als de medeleerlingen die onder het gemiddelde presteren, extra aandacht van de school verdienen. Uit onderzoek blijkt dat het aandeel hoogbegaafde leerlingen dat onder het eigen niveau presteert varieert van ongeveer 30% bij leerlingen met een IQ rond de 130 tot ongeveer 60% bij leerlingen met een IQ dat beduidend hoger ligt.³ Problemen op school hebben onder meer te maken met gebrek aan 'peers', een te langzaam en te weinig gevarieerd/complex –of zelfs verkeerd- aanbod van onderwijs⁴. Met een (gedeeltelijk) aangepast lesprogramma kan dit probleem voorkomen of ondervangen worden. Dit initiatiefvoorstel is een eerste aanzet om ervoor te zorgen dat de groep kinderen met bovengemiddelde capaciteiten in Amsterdam ook passend onderwijs krijgt.

¹ www.passendonderwijs.nl

² CPB Policy Brief, Nederlandse Onderwijsprestaties in Perspectief, Den Haag, 2011

³ Mulder, Roeleveld & Vierke, 2007

⁴ Mensa Nederland

De VVD wil dat ieder kind optimaal onderwijs krijgt. Dat is onderwijs dat stimuleert om op ieder niveau zo optimaal mogelijk de aanwezige capaciteiten te ontplooiën en ontwikkelen. De kennis van leerkrachten op het gebied van hoogbegaafdheid en hoe men daarmee omgaat, is hier van cruciaal belang en dient versterkt te worden. De gedachte is lange tijd geweest dat als je extra slim bent, je het meestal wel redt en niet dat je die groep kinderen de kans geeft om hun talenten ten volste te benutten.

Hoogbegaafdheid

Er zijn zeer veel uiteenlopende definities van hoogbegaafdheid te vinden. Een van de meest voorkomende is die van Renzulli:

- hoge intellectuele capaciteiten (IQ hoger dan 130)
- creativiteit in het bedenken van oplossingen
- doorzettingsvermogen om een taak te volbrengen

Excellente leerlingen vormen samen ongeveer tien procent van de hele leerlingpopulatie⁵. Wat de VVD betreft, geldt ook voor hoogbegaafde kinderen dat ze passend onderwijs moeten krijgen en dat gaat niet vanzelf. Ten eerste niet omdat hoogbegaafdheid vaak niet of pas laat wordt onderkend. Ten tweede niet omdat als het al onderkend is, het ontbreekt aan voorzieningen.

Identificatie

Vaak wordt de excellente leerling echter niet als zodanig opgemerkt. Omdat uitingen van hoogbegaafdheid zich niet beperken tot bovenmatige schoolprestaties is het moeilijk voor onderwijzers die te herkennen. Het vroegtijdig identificeren is uiterst belangrijk voor de ontwikkeling van de excellente leerling. Via het Landelijk Informatiepunt (Hoog)Begaafdheid zijn diverse protocollen op te vragen. Wij pleiten ervoor om termen zoals 'signalering' en 'diagnose' die veelal gebruikt worden bij ziekte in relatie tot hoogbegaafdheid te mijden. Wat de VVD betreft is hoogbegaafdheid een potentie, geen ziekte.

⁵ Onderwijsaanbod aan (hoog)begaafde leerlingen in het basisonderwijs, Dr. Simone Doolaard & Maartje Oudbier, GION/Rijksuniversiteit Groningen, 2010

⁶ Sally Reis

⁷ Het onderwijsaanbod aan hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs, Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, 2010

Voorzieningen

Op veel basisscholen wordt gebruik gemaakt van zogenaamde routeboekjes waarmee men kan compacten (sneller doorlopen) of verrijken (meer lesstof toevoegen). Voor veel kinderen is dit een adequate oplossing, maar voor een significante groep is dit onvoldoende. Uit onderzoek blijkt dat voor de groep hoogbegaafde kinderen 24- 70% van de standaard lesstof te schrappen is omdat die kinderen dit al weten⁶.

Verrijkingsklas

Een plusklas of verrijkingsklas is een groep die bestaat uit meerdere hoogbegaafde leerlingen en wordt vaak in combinatie met verrijking binnen de klas georganiseerd. In de meeste gevallen komen leerlingen een of twee dagdelen per week bij elkaar, de rest van de week krijgen de leerlingen les in de reguliere groep.

Day a Week School

Een andere voorziening voor hoogbegaafde kinderen is de Day a Week School, waar in maart 2010 een pilot mee gestart is. Day a Week School Amsterdam biedt wekelijks een dag per week onderwijs aan excellente leerlingen, kinderen die uitblinken qua prestaties en denkstrategieën. Ze komen samen met ontwikkelingsgelijken van diverse scholen. Doordat de kinderen voor de rest van de week regulier onderwijs volgen wordt tweedeling in het basisonderwijs voorkomen. Op dit moment vindt de pilot plaats op 5 locaties in drie stadsdelen: Noord, Centrum en Zuid. Drie schoolbesturen doen hieraan mee: ASKO, Openbaar bestuur Noord, OOAD. In maart 2010 namen 100 leerlingen uit het basisonderwijs deel aan de pilot, momenteel is dit aantal uitgegroeid tot 120.

Leonardoschool

Een ander voorbeeld van een programma gericht op excellente leerlingen is de Leonardoschool. Dit door de Leonardostichting ontwikkelde lesprogramma is een voltijds curriculum dat in samenwerking met een al bestaande partnerschool gegeven wordt aan leerlingen met een IQ boven 130. In de praktijk betekent dit dat bij een bestaande school gewoon een leslokaal ingericht wordt voor een groep van ongeveer 18 hoogbegaafde leerlingen, die daar dagelijks les krijgen. De Leonardoschool is een optie voor de allerslimste kinderen die vanwege hun hoge intelligentie weinig sociale interactie meer hebben met hun reguliere klasgenoten. Naar schatting heeft 2,4% ⁷ van de leerlingen in het basisonderwijs een IQ boven 130 dus behoefte aan speciaal onderwijs. Momenteel zijn er geen Leonardoscholen in Amsterdam. Kijkend naar de omvang van de populatie dan lijkt er echter wel degelijk behoefte aan een dergelijk initiatief.

Voor meer informatie over de Leonardoschool: <http://www.leonardostichting.nl/>

Voor zover bekend is bij de VVD-fractie zijn de Day a Week School en de Leonardoschool de enige schooloverstijgende bestaande initiatieven in Amsterdam en omgeving voor hoogbegaafde kinderen.

Conclusie

Hoogbegaafde kinderen vormen net zozeer als kinderen met een ondergemiddelde intelligentie een speciale groep die de nodige aandacht verdient binnen het onderwijs. Er zijn op dit moment wel een aantal initiatieven, maar het bereik daarvan is beperkt. De VVD ziet graag ook voor deze groep passend onderwijs en heeft daarom initiatief genomen om dit onderwerp op de agenda te zetten. De ontwikkeling van talent is niet alleen belangrijk voor de leerling maar ook voor de maatschappij; door het aanmoedigen van de potentieel talentvolste leerlingen voorkomen we dat veel talent verloren gaat. Recent onderzoek wijst uit dat de prestaties van de beste leerlingen in Nederland hardnekkig achterblijven; de VVD Amsterdam pleit daarom voor een voortrekkersrol van Amsterdam in het keren van het tij door bijzonder talent bijzondere aandacht te geven.

De Gemeenteraad van Amsterdam,

Gezien het initiatiefvoorstel van het raadslid Toonk,

Besluit:

1. De ambitie uit te spreken dat ook hoogbegaafde kinderen in Amsterdam zoveel mogelijk passend onderwijs krijgen.
2. Het college op te dragen om de identificatie van hoogbegaafdheid onder de aandacht te brengen bij de schoolbesturen van het primair onderwijs in Amsterdam en bij de ouders.
3. Het college op te dragen om de mogelijkheden in kaart te brengen om per stadsdeel minstens één programma voor excellente leerlingen op te starten in samenwerking met de schoolbesturen.

Het lid van de Gemeenteraad,

W. Toonk